Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

11 päivänä kesäkuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asema – Direktiivi 2003/109/EY – 12 artikla – Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamista koskevan päätöksen tekeminen – Huomioon otettavat seikat – Kansallinen oikeuskäytäntö – Näiden seikkojen huomioon ottamatta jättäminen – Yhteensopivuus – Direktiivi 2001/40/EY – Kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroinen tunnustaminen – Merkityksellisyys

Asiassa C-448/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Kastilia-La Manchan itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja) on esittänyt 15.5.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 12.6.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

WT

vastaan

Subdelegación del Gobierno en Guadalajara,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Rodin, neljännen jaoston puheenjohtaja M. Vilaras (esittelevä tuomari) ja tuomari K. Jurimäe,

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– WT, edustajinaan A. García Herrera ja A. Abeijón Martínez, abogados,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään aluksi M. J. García-Valdecasas Dorrego, sittemmin S. Jiménez García,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Pardo Quintillán ja C. Cattabriga,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta 25.11.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY (EUVL 2004, L 16, s. 44) 12 artiklan, luettuna yhdessä kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta 28.5.2001 annetun direktiivin 2001/40/EY (EYVL 2001, L 149, s. 34) kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat WT ja Subdelegación del Gobierno en Guadalajara (valtion maakuntatason hallintoyksikkö Guadalajarassa, Espanja) ja jossa on kyse tämän viranomaisen päätöksestä, jolla WT määrättiin karkotettavaksi Espanjan alueelta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2003/109

3 Direktiivin 2003/109 12 artiklan, jonka otsikko on ”Suoja karkottamista vastaan”, 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat tehdä päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan.

– –

3. Ennen kuin jäsenvaltiot voivat tehdä päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta, niiden on otettava huomioon seuraavat seikat:

a) oleskelun kesto niiden alueella;

b) asianomaisen ikä;

c) seuraukset asianomaiselle ja hänen perheenjäsenilleen;

d) siteet oleskelumaahan tai siteiden puuttuminen kotimaahan.”

Direktiivi 2001/40

4 Direktiivin 2001/40 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että direktiivin tarkoituksena on mahdollistaa jonkin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemän, toisen jäsenvaltion alueella olevaa kolmannen maan kansalaista koskevan maastapoistamispäätöksen tunnustaminen.

5 Tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 1 artiklassa tarkoitettu maastapoistaminen koskee seuraavia tapauksia:

a) kolmannen maan kansalaista koskeva maastapoistamispäätös tehdään yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvan vakavan ja todellisen uhan perusteella seuraavissa tapauksissa:

– kolmannen maan kansalainen on päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa tuomittu rikoksesta, josta voidaan rangaista vähintään vuoden pituisella vapausrangaistuksella;

– –”

Espanjan oikeus

6 Ulkomaalaisten oikeuksista ja vapauksista Espanjassa sekä heidän yhteiskunnallisesta kotouttamisestaan 11.1.2000 annetun lain 4/2000 (Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social) (BOE nro 10, 12.1.2000, s. 1139), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (jäljempänä laki 4/2000), III osastossa säännellään ”ulkomaalaisoikeuden alaan kuuluvia lainrikkomisia ja niitä koskevaa seuraamusjärjestelmää”.

7 Tähän osastoon sisältyvässä 57 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kun lainrikkojat ovat ulkomaalaisia ja heidän tekojensa voidaan katsoa olevan tämän lain 53 §:n 1 momentin a, b, c, d ja f kohdassa tarkoitetulla tavalla törkeitä tai vakavia, sakon sijaan voidaan suhteellisuusperiaate huomioon ottaen määrätä karkottaminen Espanjan alueelta asianmukaisen hallinnollisen menettelyn päätteeksi tehtävällä perustellulla päätöksellä, jossa lainrikkomisen muodostavat teot arvioidaan.

2. Perusteena karkottamiselle, josta päätetään hallinnollisen menettelyn päätteeksi, on myös se, että ulkomaalainen on Espanjassa tai muualla tuomittu sellaisesta tahallisesta teosta, jota on [Espanjassa] pidettävä rikoksena, josta on säädetty yli vuoden pituinen vapausrangaistus, paitsi jos tiedot aikaisemmista rikoksista on poistettu rikosrekisteristä.

– –

5. Ellei lainrikkomisesta säädetä 54 §:n 1 momentin a kohdassa tai ellei kyseessä ole samantyyppisen lainrikkomisen, josta voidaan määrätä seuraamukseksi karkotus, uusiminen vuoden kuluessa, karkottamista ei voida määrätä seuraamukseksi ulkomaalaisille, jotka ovat seuraavissa tilanteissa:

– –

b) Pitkään maassa oleskelleet. Ennen kuin tehdään päätös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta, on otettava huomioon hänen oleskelunsa kesto Espanjassa ja luodut siteet [Espanjaan], hänen ikänsä, seuraukset asianomaiselle ja hänen perheenjäsenilleen sekä siteet maahan, johon hänet aiotaan karkottaa.

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

8 WT on Marokon kansalainen ja hänellä on pitkäaikainen oleskelulupa Espanjassa. Kun WT meni 22.2.2016 toimivaltaisten poliisiviranomaisten luokse täyttääkseen ulkomaalaisasemaansa liittyviä muodollisuuksia, asiaa hoitanut poliisi havaitsi, että WT oli vuosina 2011–2014 tuomittu useita kertoja rangaistukseen, muun muassa kolmeen yli vuoden pituiseen vapausrangaistukseen. Tämän johdosta aloitettiin WT:n karkottamista koskeva menettely, jonka kuluessa häntä kuultiin.

9 WT väitti erityisesti, etteivät aiemmat rikostuomiot yksinään voi johtaa Espanjasta karkottamiseen ja että koska hän oli asunut kyseisessä jäsenvaltiossa yli kymmenen vuoden ajan, hän oli kotoutunut Espanjan yhteiskuntaan ja tunsi sen kulttuurin. Hänen perhesiteensä ja ammatilliset siteensä olivat myös juuri tässä maassa.

10 Valtion maakuntatason hallintoyksikkö Guadalajarassa määräsi 26.4.2016 tekemällään päätöksellä WT:n karkotettavaksi Espanjasta ja katsoi, että hänen tapauksessaan lain 4/2000 57 §:n 2 momentissa tarkoitetun karkottamisperusteen soveltamisedellytykset täyttyivät.

11 WT nosti tästä päätöksestä kanteen Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajarassa (Guadalajaran hallintotuomioistuin, Espanja). Hän esitti kanteensa tueksi pääasiallisesti samat väitteet kuin hallinnollisessa menettelyssä.

12 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajara hylkäsi 3.7.2017 antamallaan tuomiolla WT:n kanteen perusteettomana. WT valitti tästä tuomiosta ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen eli Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Manchaan (Kastilia-La Manchan itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja) vedoten siihen, että direktiivin 2003/109 12 artiklaa oli rikottu.

13 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin mainitsee ennakkoratkaisupyynnössään Tribunal Supremon (ylin tuomioistuin, Espanja) 19.2.2019 ja 27.2.2019 antamat kaksi tuomiota, joissa viimeksi mainittu tuomioistuin viittasi erityisesti direktiivin 2001/40 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan ja katsoi, että maassa pitkään oleskellut ulkomaalainen, joka on tuomittu tahallisesta rikoksesta, josta on säädetty yli vuoden pituinen vapausrangaistus, on karkotettava automaattisesti lain 4/2000 57 §:n 2 momentin mukaan ilman, että tämän pykälän 5 momenttia sovelletaan.

14 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin, joka toteaa, että sitä sitoo Tribunal Supremon oikeuskäytäntö, katsoo, että kyseisen tuomioistuimen edellä mainitut tuomiot ovat ristiriidassa direktiivin 2003/109 säännösten kanssa, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut niitä 8.12.2011 antamassaan tuomiossa Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809) ja 7.12.2017 antamassaan tuomiossa López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949). Sen mukaan tämä Tribunal Supremon oikeuskäytäntö nojautuu direktiiviin 2001/40, joka on luonteeltaan puhtaasti menettelyllinen, ja siinä tehdään oikeudellisesti virheellisiltä vaikuttavia päätelmiä.

15 Viimeksi mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään näet ainoastaan, että kolmannen maan kansalaista koskeva maastapoistamispäätös, joka perustuu yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvaan vakavaan ja todelliseen uhkaan, on pantavissa täytäntöön muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa se on tehty, muun muassa silloin, kun se on tehty sillä perustella, että asianomainen kolmannen maan kansalainen on päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa tuomittu rikoksesta, josta voidaan rangaista vähintään vuoden pituisella vapausrangaistuksella. Kyseisellä säännöksellä ei sen sijaan säännellä olosuhteita, joissa tällainen päätös voidaan tehdä.

16 Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha on päättänyt tässä asiayhteydessä lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”– – onko Espanjan Tribunal Supremon 19.2.2019 antamaan tuomioon nro 191/2019, kassaatiovalitus 5607/2017 (ECLI:ES:TS:2019:580), ja 27.2.2019 antamaan tuomioon nro 257/2019, kassaatiovalitus 5809/2017 (ECLI:ES:TS:2019:663), sisältyneen kaltainen tulkinta, jonka mukaan direktiivin [2001/40] tulkinnan avulla voidaan päätyä toteamaan, että kuka tahansa kolmannen maan kansalainen, jolla on pitkäaikainen oleskelulupa ja joka on syyllistynyt rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vähintään vuoden pituinen vapausrangaistus, voidaan ja pitää poistaa maasta ’automaattisesti’ eli [ilman] että on tarpeen mitenkään arvioida kyseisen kolmannen maan kansalaisen muodostaman uhkan todellisuutta ja vakavuutta ja direktiivissä [2003/109] tarkoitettuja henkilökohtaisia, perhekohtaisia, sosiaalisia tai työhön liittyviä olosuhteita, yhdenmukainen direktiivin [2003/109] 12 artiklan, ja – muun muassa – unionin tuomioistuimen 8.12.2011 antaman tuomion [Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809) ja 7.12.2017 antaman tuomion [López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949], kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tuo ennakkoratkaisukysymyksessään esiin kaksi Tribunal Supremon tuomiota, on aluksi muistutettava, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole lausua kansallisen oikeuden sääntöjen, mukaan lukien oikeuskäytäntöön perustuvien, yhteensopivuudesta unionin oikeuden säännösten kanssa, mutta se on sen sijaan toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensopivuutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa (tuomio 26.1.2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

18 Näin ollen unionin tuomioistuimen tehtävänä ei käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä ole ratkaista, onko ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tulkinnut pyynnössä mainitsemiaan Tribunal Supremon tuomioita oikein, eikä sitä, ovatko nämä tuomiot unionin oikeuden vastaisia. Unionin tuomioistuimen on sen sijaan ilmoitettava ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle, onko direktiivin 2003/109 12 artikla esteenä kansalliselle oikeuskäytännölle, jolla on se merkitys, jonka kyseinen tuomioistuin antaa edellä mainituille Tribunal Supremon tuomioille.

19 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy kysymyksellään ennen kaikkea, onko direktiivin 2003/109 12 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan – sellaisena kuin sitä tulkitaan kansallisessa oikeuskäytännössä direktiivin 2001/40 perusteella – kolmannen maan kansalainen, jolla on pitkäaikainen oleskelulupa ja joka on tuomittu tahallisesta rikoksesta, josta on säädetty vähintään vuoden pituinen vapausrangaistus, karkotetaan ilman että on tarpeen arvioida, muodostaako tämä kolmannen maan kansalainen todellisen ja riittävän vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, ja ilman että on tarpeen ottaa huomioon hänen oleskelunsa kesto tämän jäsenvaltion alueella, hänen ikänsä, seuraukset hänelle ja hänen perheenjäsenilleen sekä hänen siteensä oleskelujäsenvaltioon tai siteiden puuttuminen kotimaahan.

20 Tältä osin on palautettava mieleen, että 7.12.2017 antamansa tuomion López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949) 29 kohdassa unionin tuomioistuin vastasi erään espanjalaisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi oli saatettu samaa Espanjan oikeussääntöä koskeva asia kuin se, jota ennakkoratkaisupyynnön tässä asiassa esittänyt tuomioistuin tarkoittaa, kysymykseen, että direktiivin 2003/109 12 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jossa – sellaisena kuin osa kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimista on sitä tulkinnut – ei säädetä pitkään oleskelleen kolmannen valtion kansalaisen karkottamissuojan edellytysten soveltamisesta kaikkien hallinnollisten karkottamispäätösten osalta riippumatta tällaisen toimenpiteen luonteesta tai sitä koskevista oikeudellisista menettelytavoista.

21 Unionin tuomioistuimen mainitun tuomion 25–27 kohdasta käy ilmi ennen kaikkea, että direktiivin 2003/109 12 artikla on esteenä sille, että jäsenvaltio tekee päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta yksin hänelle aiemmin annettujen rikostuomioiden perusteella määrittämättä, muodostaako tämä kolmannen maan kansalainen todellisen ja riittävän vakavan uhan tämän jäsenvaltion yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, ja ottamatta huomioon tämän artiklan 3 kohdassa lueteltuja seikkoja eli hänen oleskelunsa kestoa mainitun jäsenvaltion alueella, hänen ikäänsä, karkottamisen seurauksia hänelle ja hänen perheenjäsenilleen sekä hänen siteitään oleskelumaahan tai siteiden puuttumista kotimaahan.

22 Direktiivin 2001/40 säännökset eivät voi oikeuttaa direktiivin 2003/109 12 artiklan erilaista tulkintaa.

23 Kuten Euroopan komissio on todennut kirjallisissa huomautuksissaan, direktiivin 2001/40 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että direktiivin tarkoituksena on mahdollistaa jonkin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemän, toisen jäsenvaltion alueella olevaa kolmannen maan kansalaista koskevan maastapoistamispäätöksen tunnustaminen jäsenvaltiossa.

24 Tässä direktiivissä ei siis säännellä edellytyksiä, joilla jäsenvaltio voi tehdä tällaisen päätöksen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen osalta, joka on sen omalla alueella.

25 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/109 12 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan – sellaisena kuin sitä tulkitaan kansallisessa oikeuskäytännössä direktiivin 2001/40 perusteella – kolmannen maan kansalainen, jolla on pitkäaikainen oleskelulupa ja joka on tuomittu tahallisesta rikoksesta, josta on säädetty vähintään vuoden pituinen vapausrangaistus, karkotetaan ilman että on tarpeen tutkia, muodostaako tämä kolmannen maan kansalainen todellisen ja riittävän vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, ja ilman että on tarpeen ottaa huomioon hänen oleskelunsa kesto tämän jäsenvaltion alueella, hänen ikänsä, seuraukset hänelle ja hänen perheenjäsenilleen sekä hänen siteensä oleskelujäsenvaltioon tai siteiden puuttuminen kotimaahan.

Oikeudenkäyntikulut

26 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta 25.11.2003 annetun direktiivin 2003/109/EY 12 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan – sellaisena kuin sitä tulkitaan kansallisessa oikeuskäytännössä kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta 28.5.2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/40/EY perusteella – kolmannen maan kansalainen, jolla on pitkäaikainen oleskelulupa ja joka on tuomittu tahallisesta rikoksesta, josta on säädetty vähintään vuoden pituinen vapausrangaistus, karkotetaan ilman, että on tarpeen tutkia, muodostaako tämä kolmannen maan kansalainen todellisen ja riittävän vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, ja ilman että on tarpeen ottaa huomioon hänen oleskelunsa kesto tämän jäsenvaltion alueella, hänen ikänsä, seuraukset hänelle ja hänen perheenjäsenilleen sekä hänen siteensä oleskelujäsenvaltioon tai siteiden puuttuminen kotimaahan.

Allekirjoitukset